

Werk

Label: Article

Jahr: 1934

PURL: https://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?31311028X_0063|log79

Kontakt/Contact

[Digizeitschriften e.V.](#)
SUB Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen

✉ info@digizeitschriften.de

$$\left(t^6 s' + \frac{t^6 - 1}{t^3} \right) \left(1 - \frac{t^3 s'}{t^2 - 1} \right) \left[\frac{t^6 - 1}{t^3} + s' (t^2 + 2) (t^2 - 1) + s'^2 t^3 (t^2 - 1) \right] = A^2.$$

Položíme-li $A = \frac{t^6 - 1}{t^3} + s' (t^2 + 2) (t^2 - 1) + s'^2 (t^2 - 1) t^3$, obdržíme po krácení kvadr. rovnici pro s' bez absol. členu, a z ní plyne

$$s' = \frac{t^3 - 3t^6 + 3t^2 - 1}{t^3 (t^6 + t^4 - 2t^2 + 1)}$$

a tedy

$$s = s' + \frac{1}{t^3} = \frac{t^6 - 2t^4 + t^2 + 1}{t (t^6 + t^4 - 2t^2 + 1)}.$$

Z rovnic (5), (6), (7) dostaneme

$$\begin{aligned} x &= t^6 + 3t^5 - 2t^4 + t^2 + 1, \\ y &= -t^6 + 3t^5 + 2t^4 - t^2 - 1, \\ z &= t (t^6 + t^4 - 2t^2 + 3t + 1), \\ u &= t (-t^6 - t^4 + 2t^2 + 3t - 1), \end{aligned}$$

kde ještě lze položit $t = a/b$ (a, b celá čísla) a pak výrazy pro x, y, z, u učinit homogenními. — To je vlastně řešení p. Matějčička (Rozhledy, roč. 5, 1925, čís. 1). (Příště dokončení.)

O průmětu kuželoseček rotačního kužele.

Podle † řed. V. Jeřábka sestavil dr. J. Roháček.

Rotační kužel budiž dán vrcholem v a podstavnou kružnicí $K(v_1a)$ v průmětně π . K zvolené tětivě cd v kružnici K sestrojíme pól p a příslušnou sdruženou poláru, kterou považujeme za stopu

P^σ roviny σ , procházející vrcholem kužele v ; rovinu ρ pak vedme přímkou cd rovnoběžně.

Rovina ρ protne kužel v elipse K' (obr. 1).

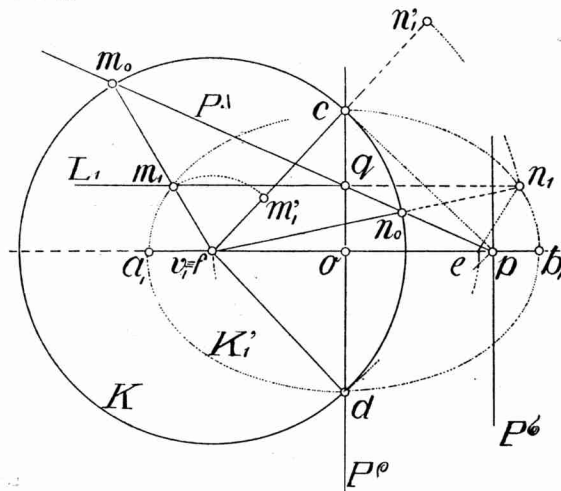
P^ρ roviny ρ , vedené rovnoběžně s rovinou σ , určenou stopou $cd \equiv P^\sigma$ a vrcholem v .

Rovina ρ protne kužel v hyperbole K (obr. 2).

Dokážeme nyní, že průmětem této křivky K' je kuželosečka K_1 , jejímž jedním ohniskem je průmět v_1 vrcholu v kužele.

Za tím účelem vedme v rovině sečné ρ přímkou L , kolmou na její stopu P^ρ v jakémkoliv bodě q ($L_1 \perp cd$) a hledejme její průsečíky s kuželem. Přímkou L a

rovnoběžkou vp | spádovou přímkou vo roviny
 je určena rovina λ , mající svojí stopu P^λ ve spojnici $pq \equiv P^\lambda$,
 resp. $oq \equiv P^\lambda$; λ protíná kužel ve dvou površkách, vycházejících
 z průsečných bodů m_0, n_0 stopy P^λ s kružnicí K . Povrchové přímky
 tyto sekou pak přímkou L v bodech m, n křivky K' [$m_1 \equiv (L_1 \times m_0v)$,
 $n_1 \equiv (L_1 \times n_0v)$].

Obr. 1.

Vedlejší osou průsečné elipsy (i jejího průmětu) je tětiva $\overline{cd}$, neboť stojí kolmo na směr vp hlavní osy a tečny ve vrcholech c, d , jako průsečnice rovin tečných ke kuželi v bodech c a d s rovinou sečnou q , jsou s tímto směrem taktéž rovnoběžny. Půlicím bod o tětivy $\overline{cd}$ je tudíž středem elipsy K' i jejího průmětu K'_1 .

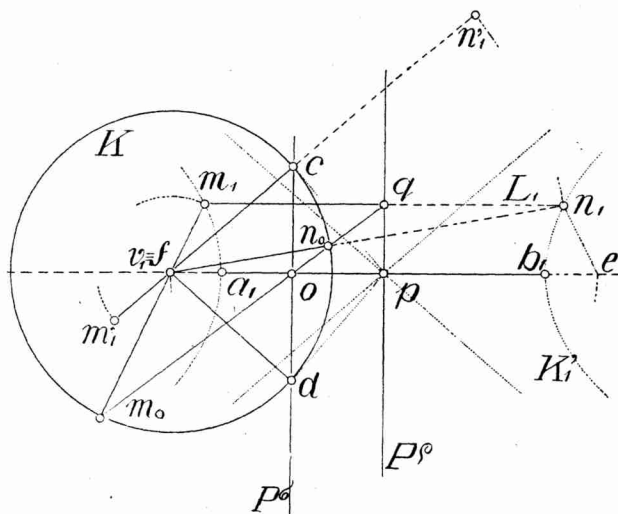
Asymptoty průsečné hyperboly K' mají směr površek vc, vd a jejich průměty směry v_1c, v_1d . Poněvadž stopy tečných rovin ke kuželi podél površek vc, vd protínají se v bodě p , je bod p středem hyperboly K' i jejího průmětu K'_1 a stopa P^e osou imaginární.

Čtveřina bodová $(pqn_0m_0) = -1$ resp. $(oqn_0m_0) = -1$ je — jak patrné — harmonická a promítá se ze středu v_1 na přímkou L_1 do čtyř bodů opět harmonicky sdružených $(m_1n_1q\infty) = -1$ a ježto jeden bod této čtveřiny je v nekonečnu, je k němu sdružený bod q půlicím bodem tětivy $\overline{m_1n_1}$ kuželosečky K'_1 a tedy též půlicím bodem tětivy $\overline{mn}$ křivky K' . Jsou tedy body m, n na kuželi po

obou stranách průmětny stejně od ní vzdáleny. Otočíme-li nyní povrchy vm_0 , vn_0 na kuželi do přímky vc , přejdou body m , n do nových poloh m' , n' na vc tak, že m' je nad a n' pod průmětnou π . Jsou-li půdorysy nových poloh m'_1 , n'_1 , musí

$$\overline{m'_1c} = \overline{n'_1c} = u.$$

Z obrázců je dále patrné, že

Obr. 2.

$$\begin{aligned} \overline{vm'_1} &= a - u, \\ \overline{vn'_1} &= a + u, \end{aligned}$$

sečtením ihned plyne

$$\overline{vm'_1} + \overline{vn'_1} = 2a.$$

Sestrojíme-li bod e souměrný k bodu $f \equiv v_1$ podle stopy P^e , jest na základě souměrnosti $fm_1 = en_1$ a $fn_1 = em_1$ a hořejší rovnosti nabývají známých tvarů:

$$\overline{m_1f} + \overline{m_1e} = 2a \text{ resp. } \overline{m_1f} - \overline{m_1e} = 2a,$$

což praví, že průmětem křivky K'_1 je elipsa, resp. hyperbola, jejímž jedním ohniskem je bod v_1 . Učiníme-li $\overline{oa_1} = \overline{ob_1} = a$ ($\overline{pa_1} = \overline{pb_1} = a$) = poloměru podstavné kružnice kužele, obdržíme vrcholy hlavní osy kuželosečky K'_1 .

Při průseku parabolického vedme v podstavné kružnici K rotačního kužele vodorovný průměr ap (obr. přenechávám lask.

$$\begin{aligned} \overline{vm'_1} &= u - a, \\ \overline{vn'_1} &= u + a, \end{aligned}$$

odečtením vyplývá

$$\overline{vn'_1} - \overline{vm'_1} = 2a.$$